

JAARVERSLAG STICHTING HET NIEUWE STRIJKKWARTET 2016

“De componist trekt zich terug in een voor het schrijven van muziek gereserveerde innerlijke ruimte, als een wijd uitgestrekte woestenis (Wüste), waarin de muziek de gedaante aan kan nemen waarin zij in de wereld terugkeert.

De muziek keert dus terug.

Eerst is ze meegenomen in de innerlijke ruimte, wordt daar omgevormd en gaat terug naar de wereld”.

Ongeveer in die bewoordingen beschrijft Manfred Trojahn (1947* DL) in het voorwoord van zijn boek ‘Schriften zur Musik’ wat hij als componist ervaart bij het componeren.

Reden om het jaarverslag 2016 met deze woorden te openen is niet alleen de intensieve ontmoeting die het DoelenKwartet van 21 t/m 23 oktober 2016 met Manfred Trojahn had, maar vooral ook de kern die in deze woorden wordt blootgelegd van waar wij als strijkkwartet mee bezig zijn.

Als vier individuele musici betreden we de ruimte van de componist om daar met elkaar tot een eenheid te smeden wat eerst nog gescheiden was, met als doel het gemeenschappelijk naar de wereld terug te kunnen brengen.

Het is niet de bedoeling om ingewikkeld te maken wat eenvoudig is: studeren en uitvoeren van muziek. Door het proces echter zo te omschrijven wordt zichtbaar dat het gaat om een beweging die heen en weer pendelt tussen een binnen en een buitenwereld. Het gaat om intensieve processen waarin de factor tijd een belangrijke rol speelt. Met composities moet men leven voordat zij ook voor de luisteraar tot leven kunnen komen.

Het spannende van ons werk is dat we ons richten op muzikale werelden die of nooit, of zelden betreden worden. Door bij het interpretatieproces de componist te betrekken geven we hem een gidsfunctie en tegelijkertijd kan hij ervaren of hetgeen hij uit ‘der weite Raum’ meenam in de wereld, doeltreffend is.

Ontmoetingen

2016 was een jaar van bijzondere ontmoetingen. Manfred Trojahn was op zijn verjaardag (22 oktober) aanwezig bij de try-out van zijn grote liedcyclus ‘Lettera amorosa’ en de volgende dag bij de Nederlandse première ervan in onze eigen serie in de Jurriaanse Zaal.

Voor Thomas Adès speelden we zijn twee strijkkwartetten en het pianokwintet in het Muziekgebouw aan het IJ.

Hans Koolmees was aanwezig bij het componistenportret in het Orgelpark waar meerdere werken van hem werden uitgevoerd.

Andries van Rossem was buitengewoon blij met onze uitvoering van het door hem geschreven werk ‘Four is one’, een werk dat hij in 1996 schreef voor het Kronos Kwartet.

Tijdens de viering van het 50-jarig bestaan van de Doelen brachten we het korte strijkkwartet ‘Open’ van Pieter Smithuijsen, geheel geschreven op de 16 losse snaren van het strijkkwartet, in première.

Met Pieter hebben we reeds enkele jaren een band door zijn bewerkingen van Janacek liederen en delen uit 'Op een overwoekerd pad'. Voor het Alban Berg programma (januari 2016) maakte hij een schitterende bewerking van de 'Sieben frühe Lieder' voor sopraan en strijksextet.

Andere ontmoetingen dan met componisten waren er ook, zeer inspirerende zelfs. We werkten samen met de sopranen Rosemary Hardy (Alban Berg), Simone Riksmann (Koolmees en Trojahn) en Keren Motseri (Trojahn).

De violisten Joe Puglia en Emmy Storm brachten een wervelend stuk van Aspasia Nasopoulou in première tijdens het 'Eerste Uur' waarover meer onder 'Red Sofa Concerten'. Ralph van Raat speelde met ons het kwintet van Adès maar was contractueel niet vrij om het met ons op te nemen voor Cybele-Records. We konden daarvoor Dimitri Vasilakis contracteren. Bij het Alban Berg programma waren de jonge altvioliste Lisa Eggen en de celliste van het Osiris Trio, Larissa Groeneveld, te gast, wat een prachtige samenwerking opleverde.

Red Sofa Concerten

De Red Sofa Concerten winnen nog steeds aan populariteit. Onze serie telt een gemiddeld aantal concertbezoekers per concert van 484. Een ongekend resultaat.

De opzet van de vijf concerten in seizoen '16/'17 is als volgt:

1 het zijn concerten van een uur

2 de concerten gaan elk uit van een eigen thematiek

3 de thematiek van de concerten laat een overkoepelend lijn zien

4 de concerten openen met een korte verrassende compositie om de toon te zetten

5 daarna volgt een door Bas Kwakman geschreven tekst die een parallelle betekenislaag blootlegt, uiteraard steeds geïnspireerd op het programma maar zonder dit nader te verklaren

6 na afloop gaat het DoelenKwartet in gesprek met het publiek

CD-opnamen

Bij Cybele verscheen de CD Triptychon met werken van Calliope Tsoupaki. De CD werd zowel in binnen- als buitenland zeer gunstig besproken en was bij de Bayerische Rundfunk 'Aufnahme des Monats'.

In juni 2016 namen we de drie werken van Thomas Adès op. Het pianokwintet werd opgenomen met Dimitri Vasilakis (pianist Ensemble Intercontemporain), met wie we snel tot een muzikale eenheid groeiden.

Cursus "Het Nieuwe Strijkkwartet".

Het initiatief om in het Goethe Instituut een serie lezingen over het strijkkwartet te organiseren met als leidraad het programma van het DoelenKwartet, is een succes geworden. De sessies worden door gemiddeld 30 mensen bezocht. Er ontstaat, met Max Knigge als cursusleider, een levendige en open sfeer waarin veel ruimte is voor vragen en het spelen van muzikale fragmenten of complete stukken door het DoelenKwartet. Zeer dankbaar zijn we het Goethe Instituut dat ons faciliteert om in concentratie te repeteren en dat nu ook deze cursus logistiek en financieel ondersteunt.

Een samenwerking die we blijven koesteren.

Concerten - jaarverslag 2016

17 januari - Jurriaanse Zaal De Doelen - Red Sofa Serie (bezoekersaantal: 472)

Alexander Zemlinsky - Maiblumen blühten überall, voor sopraan en strijksextet (1898)

Alban Berg - Sonate opus 1 (bewerking voor strijksextet door Heime Müller)

Alban Berg - Sieben frühe Lieder (bewerking voor sopraan en strijksextet door Pieter Smithuijsen)

Pauze

Alban Berg - Lyrische Suite voor strijkkwartet (opgedragen aan Alexander Zemlinsky)

Rosemary Hardy, sopraan

Lisa Eggen, altviool

Larissa Groeneveld, cello

28 februari - Orgelpark - Amsterdam (bezoekersaantal: 83)

Componistenportret Hans Koolmees

Rozen - Golven - John Dowland / Koolmees bewerking liederen

m.m.v. Simone Riksman, sopraan

Tatiana Koleva, slagwerk

Rutger van Otterloo, saxofoon

10 april - Jurriaanse Zaal De Doelen - Red Sofa Serie (bezoekersaantal: 462)

Darkness Visible - piano solo

Arcadiana - eerste strijkkwartet

Four Quarters - tweede strijkkwartet

Piano Quintet - piano en strijkkwartet

m.m.v. Ralph van Raat

13 april Muziekgebouw - Amsterdam Grote Zaal (bezoekersaantal: 118)

programma: zie 10 april

18 mei Eduard Flipse Zaal -De Doelen

Pieter Smithuijsen - Open (Wereld Première)

Yi Sun Yang - Melody Notes Five

Philip Glass - Tweede strijkkwartet

29 september Muziekgebouw: (bezoekersaantal: 167)

Anton Webern - Fünf Sätze opus 5

John Cage - Delen uit: apartment house 1776

Andries van Rossem - Four is one

pauze

Helmut Lachenmann - Gran Torso

23 oktober Red Sofa Jurriaanse Zaal De Doelen - Red Sofa Serie (bezoekersaantal: 476)

Het Eerste Uur

Aspasia Nasopoulou - duo voor twee violen (WP)

Manfred Trojahn - Lettera Amorosa

m.m.v. Keren Motseri, sopraan

Simone Riksman, sopraan

Joe Puglia, viool

Emmy Storm, viool

14 november Splendor - Serie Leo Smit Stichting (bezoekersaantal: 82)

Anton Webern - Fünf Sätze

Hans Erich Apostel - strijkkwartet opus 7

pauze

Manfred Trojahn, VIde deel uit: lettera amoros, voor strijkkwartet

Karl Amadeus Hartmann, tweede strijkkwartet

1 december Energiehuis - Dordrecht (bezoekersaantal: 62)

Anton Webern - Fünf Sätze

Wolfgang Rihm - vierde strijkkwartet

pauze

Robert Schumann - strijkkwartet op 41 nr 3

4 december Red Sofa Jurriaanse Zaal De Doelen - Red Sofa Serie (bezoekersaantal: 526)

Het Tweede Uur

Hans Erich Apostel - eerste deel strijkkwartet opus 7

Robert Schumann versus Wolfgang Rihm

Totaal aantal bezoekers Red Sofa Serie: 1936

Gemiddeld aantal bezoekers Red Sofa Serie: 484

16 januari try-out concert Leiden

8 april try-out concert Dordrecht

12 april ontmoeting met Thomas Adès in het Muziekgebouw te Amsterdam

22 oktober ontmoeting met Manfred Trojahn in Scheveningen

cursus samen met Max Knigge in het Goethe Instituut

vrijdag 23 september 2016:

Weense klassieken en Helmut Lachenmann

vrijdag 21 oktober 2016:

Manfred Trojahn (de componist is aanwezig)

zaterdag 12 november 2016:

Hans Erich Apostel en Karl Amadeus Hartmann

vrijdag 02 december 2016:

Wolfgang Rihm versus Robert Schumann

CD-opname

27 juni - 1 juli Opnamen werken Thomas Adès

Sternenflimmern

12/11/2016

**Calliope Tsoupaki: Triptychon; DoelenKwartet Rotterdam, Arjan Woudenberg, Klarinette; 1 SACD
Cybele 261602; Aufnahmen 9/2015, Veröffentlichung 07/2016 (55'40) – Rezension von Uwe Krusch**

Aus ihrer griechischen Abstammung schöpft Calliope Tsoupaki Kraft für ihre Kompositionen. Ein anderer Quell ist das Mittelalter. Heute lebt sie in den Niederlanden. Ihr Werk 'Triptychon' nahm seinen Anfang 2005 und wurde dann durch Hinzufügung des dritten Satzes 2013 komplettiert. Es ist für Streichquartett geschrieben, wobei im mittleren Teil die Klarinette hinzutritt. Während die beiden ersten Sätze einen jenseitigen Charakter haben, ist der letzte Part irdischer, von der Komponistin als heidnisch beschreiben. Er stellt eine Reihung kurzer Stücke dar, so dass die Erschafferin davon befreit war, ein Meisterwerk an Quartettliteratur zu erschaffen. Der Satz ist so frei gestaltet, dass er beim Spiel als improvisiert erscheint. Die drei Sätze haben als verbindendes Element hinter der Musik das Licht bzw. die Metapher davon im geistigen Sinne. Den Anfang macht 'Mercurius', der wegen seiner Nähe zur Sonne nur zu den Randzeiten der Nacht als Abend- bzw. Morgenstern zu sehen ist. Er steht für unerreichbares Verlangen. Der mittlere Satz 'Lychnos' ist dagegen wie das nahe Licht einer Laterne, das einen leitet. Eine Zeile aus den Psalmen Davids, 'Dein Wort ist meines Fußes Leuchte und ein Licht auf meinem Wege', und der Gedanke, Engel darzustellen, stehen hinter dem Satz. 'Eothniòn' schließlich ist ein orthodoxes Morgengebet, das kurz vor Sonnenaufgang gesprochen wird und die Auferstehung Jesu symbolisiert. Der Tag beginnt erst und alles ist noch möglich. Die Stücke zeichnen sich durch eine Vielzahl von Streicherglissandi und andere gleitende Töne aus. Höhepunkte werden keine angestrebt. Tsoupaki legt es darauf an, ihr Material von allen Seiten zu betrachten und zu entwickeln. Das führt zwar nicht zu minimalistischen Auswüchsen, aber zu relativ gleichmäßigen Klangstrukturen. Das 'DoelenKwartet', benannt nach dem Konzerthaus 'De Doelen' in Rotterdam, pflegt hauptsächlich das zeitgenössische Repertoire und ist damit auch ein guter Sachverwalter für dieses Triptychon. Ihnen gelingt eine einnehmende Interpretation. Im mittleren Teil gesellt sich der Klarinettenist Arjan Woudenberg hinzu, der mit makellosem Spiel der Komposition eine weitere Komponente hinzufügt und so die Einheitlichkeit des Klangs auffrischt.

Three movements for string quartet, the central one additionally with clarinet, form a triptych composed by Calliope Tsoupaki. She focusses the broad development of her musical material instead of pacing towards a climax. The musicians, experienced in contemporary music, are congenial ambassadors for her music.

Fono Forum Oktober 2016

Calliope Tsoupaki ist eine Komponistin griechischer Herkunft. Klanglich steht die einstige Schülerin von Louis Andriessen hörbar in der Tradition einer spirituell gefärbten Einfachheit, wie wir sie vor allem von baltischen Komponisten wie Vasks oder Pärt kennen - eine Musik von großer Klarheit und bestechender Konzentration auf wesentliche Ausdrucksmittel. Die griechisch-orthodoxe Kirchenmusik hat in Tsoupakis einstündigem 'Triptychon' für Streichquartett (2005-13) ebenso Spuren hinterlassen wie östliche Volksmusiktraditionen: seufzende Glissandi, schattenhafte Arpeggien, rhythmische Ostinati und raue Tongebung bestimmen 'Mercurius'; im zentralen 'Lychnos tis posi mou' gesellt sich eine Klarinette hinzu, die zur Protagonistin einer nächtlichen Elegie wird; das emotionale 'Eothinòn' ist ein einziges Vibrieren und Beben, weltferne Naturbeschwörung, deren Energie beim DoelenKwartet mit Händen zu greifen ist.

Thea Derks:

Haar conclusie na een lange lofzang op de muziek:

Alles aan deze uitgave is raak. De muziek zindert van A tot Z, mede dankzij de zeer gedreven en genuanceerde uitvoering door het DoelenKwartet en klarinettist Arjan Woudenberg. De opname is zo helder, dat het lijkt alsof de musici bij je in de kamer zitten. – Kopen die cd!

Stichting Het Nieuwe Strijkkwartet
 Kanaalweg 30
 2584 CK Den Haag

Datum: 04-02-2017

BALANS		2016	2015	2014	2013
Activa					
100 Liquide middelen					
1110	Bank Triodos	37.045	38.845	14.870	35.888
	Totaal 100 Liquide middelen	37.045	38.845	14.870	35.888
150 Vorderingen					
1300	Debiteuren			2.640	318
1350	Nog te ontvangen subsidies				100
1360	Nog te ontvangen Fondsen			6.500	
1500	Vorderingen (kortlopend)		569	351	482
	Totaal 150 Vorderingen	0	569	9.491	900
Totaal activa		37.045	39.414	24.361	36.788
Passiva					
050 Eigen Vermogen					
4500	Eigen vermogen	9.105	10.133	7.819	4.136
	Resultaat boekjaar	-7.000	-1.028	2.314	3.814
	Totaal Eigen Vermogen	2.105	9.105	10.133	7.950
170 Kortlopende schulden					
1650	BTW R/C	-173	241	191	82
1660	Af te dragen loonheffingen	1.113	463		541
1700	Crediteuren		716	303	
1800	Vooruitontvangen donaties				2.150
1820	Nog te betalen kosten		2.390	4.500	16
1860	Vooruit ontvangen subsidies	29.000	19.500	4.250	26.050
1880	Vooruit ontvangen fondsen		2.000		
	Totaal 170 Kortlopende schulden	29.940	25.309	9.244	28.838
200 Voorzieningen					
2000	Voorziening CD's			4.985	
2100	Jubileum 25 jaar DK	5.000	5.000		
	Totaal 200 Voorzieningen	5.000	5.000	4.985	0
Totaal passiva		37.045	39.414	24.361	36.788

Datum: 4-2-2017

WINST & VERLIES		2016	2015	2014	2013
Baten					
800 Opbrengsten					
8000	Recettes			877	8.442
8110	Uitkoop musici	33.500	42.233	68.645	36.107
8200	Donaties	295	6.225	4.985	18.502
8500	Verkoop CD's en boeken	401	382		
8920	Opbrengsten overig	1.485	691	1.673	125
	Totaal 800 Opbrengsten	35.681	49.531	76.180	63.176
810 Bijdragen					
8100	Rijkssubsidies				5.050
8250	Fondsen	7.500	7.750	37.750	
8350	Projectsubsidies	15.250	12.750	41.000	16.000
	Totaal 810 Bijdragen	22.750	20.500	78.750	21.050
9951	Diverse baten en lasten	123	4.909		
		123	4.909		
	Totaal Baten	58.554	74.940	154.930	84.226
Lasten					
400 Beheerslasten materieel					
4520	Representatie en verteer		17		
4700	Kantoorbenodigdheden	118	12	41	76
4740	Drukwerk, porti en vrachten	387	98	131	84
4790	Overige kantoorkosten	138	187	158	94
4810	Accountants- en administratiekosten	1.000	1.000	1.000	1.000
4900	Dotatie voorzieningen		5.000	4.985	
	Totaal 400 Beheerslasten materieel	1.643	6.314	6.315	1.254
700 Activiteitenlasten					
7000	Honoraria verloon	19.160	33.465	49.100	26.735
7050	Sociale lasten	541	550	1.111	1.079
7060	Honoraria op factuur	27.300	23.458	63.704	25.375
7070	Composities	1.350	400	12.000	14.500
7090	Reis en verblijfskosten	2.540	2.016	475	1.972
	Totaal 700 Activiteitenlasten	50.891	59.889	126.390	69.661
720 Activiteitenlasten materieel					
7110	Inhuur Techniek		298	970	252
7200	Zaalhuur				5.641
7260	Huur instrumenten		90		739
7300	Bladmuziek	712	712	1.091	782
7350	Buma		962		
7400	Opnamen	2.972	2.857	450	
7450	Productiekosten CD's	6.004	2.372		
7500	Publiciteit	120	1.840	10.814	1.933
7600	Overige kosten	1.950	636	6.136	60
7750	Huur repetitieruimten	100	636	6.136	60
7800	Inkoop CD's	1.162		450	90
	Totaal 720 Activiteitenlasten materieel	13.020	10.402	26.047	9.557
	Totaal lasten	65.554	76.604	158.752	80.473
	Saldo	-7.000	-1.664	-3.822	3.753